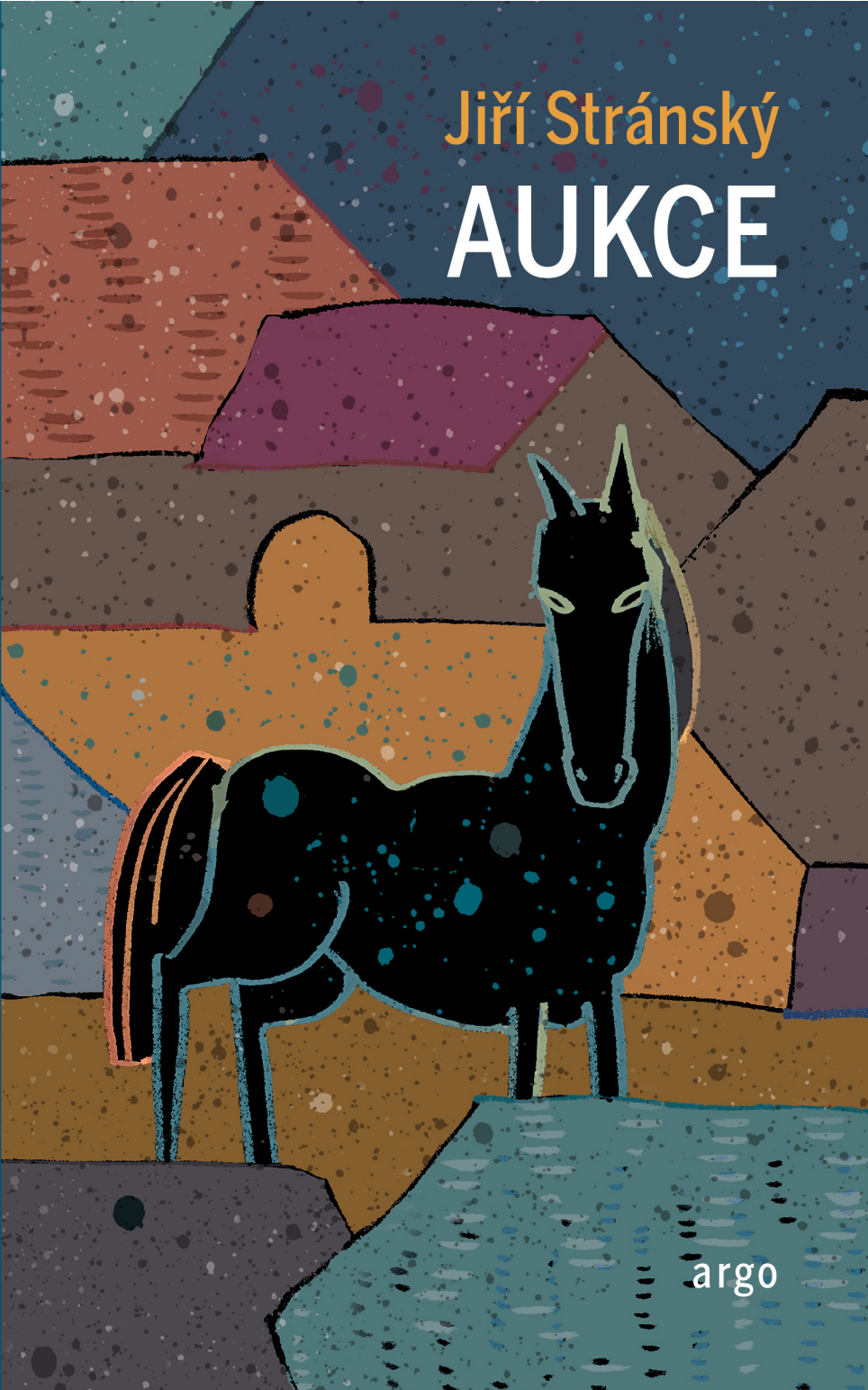
Jiří Stránský

AUKCE

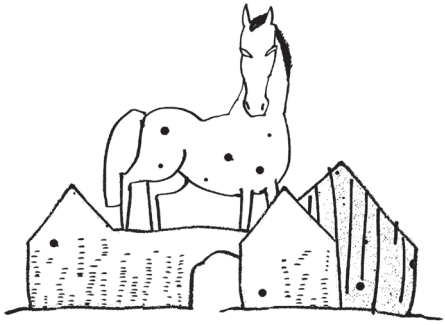

argo

AUKCE

Jiří Stránský

AUKCE

argo

Edition © Argo, 2022
Copyright © Jiří Stránský – heirs, 1997, 2022
Cover art © Tomáš Coufal, 2022

ISBN 978-80-257-3722-4 (váz.)
ISBN 978-80-257-4066-8 (e-kniha)

Mé ženě
za ještě větší trpělivost

Prolog

„A co tedy ten Maděra?“

Prezident známým způsobem pohnul rty a zhoupl trup i hlavu dopředu. Papír se jmény promnul v prstech, jako by zkoušel jeho kvalitu.

Ze zavřených úst mu vyšlo „Hm“, nosem vyfoukl smích a dodal: „Na pozvání k oslavám invaze se omluvil a za generála poděkoval asi deseti slovy. Možná jedenácti. Proč ještě Masarykův řád? A právě jemu? Asi by pak nebylo moudré narychlo jmenovat někoho jiného, že?“

Nebyli u něho poprvé, ani neměli důvod tetelit se přehnanou úctou. Čtyřiasedmdesátiletý Milan Smola byl nejmladší. Karel Šedivý v osmdesátých letech několik měsíců s prezidentem seděl. Právě on řekl: „Zaslouží si ho.“

Prezident se po nich mlčky rozhlédl. Pohnul rty. Mohlo to být i ušklíbnutí.

„Vy ne?“

„Jistě,“ řekl Milan Smola, zvaný Klučina, „ale až po něm.“

Všichni se usmívali. Až prezident do nastalého ticha řekl: „V čase neskromností a přehnaných nároků tak mnoho zásluh v tak málo slovech z tak zasloužilých úst potěší. Ale to tak asi vždycky bylo, že.“

„Vy se na jeho pozvání taky omluvíte?“ řekl Lojza Beneš. Navzdory třaslavosti bylo v jeho hlase znát cosi jako dotčenost. Chvění rukou čelil tím, že se až křečovitě držel hrany stolu. Na to se však nesoustředil – všechnu sílu a vůli věnoval vzpřímenému držení ramen a hlavy a zahledění, aby Prvního muže přinutil k pohledu a odpovědi. Obého se mu dostalo.

„Nikdy jsem na žádné aukci koní nebyl. Jistěže přijedu. I když se koní spíš bojím a nasednout na koně mě nikdo nedonutí. A mimoto mě tam ještě taky pozval můj přítel Mirek Mašek,

který se tam celá léta připravoval na svou režisérskou kariéru coby kauboj Kérly, psáno Curly."

„Mně se něco stane," ujelo Smolovi. Neprotokolárně se plácl dlaní s roztaženými prsty do čela. Hned se však ukáznil.

„Promiňte. Vždycky jsem si myslel, že ty přezdívky platí jen tam…"

Prezident měl radost. Jako pokaždé, když někoho zaskočil: „Známe se od sedmačtyřicátého, chodili jsme do stejného gymplu, i když on je o šest let starší. Jako přespolní jsem u Mašků přes týden bydlel. Takže toho vím moc. O Cassidym, Smájlovi i ostatních. O Svatém Štěpánu a Lučinách. I o tom, že dodnes je generál Maděra pro všechny Šéf…"

„Panebože," znovu ujelo Smolovi.

Za jeho zády se ozvalo zakašlání šedivé dámy, která je sem přivedla. Vedle ní stál sám kancléř a tvářil se dotčeně. Čas audience byl hříšně překročen.

„Uvidíme se při té trachtaci," řekl prezident při podávání rukou a smál se. „Možná by byla příjemnější nějaká hospůdka."

A Smolovi ještě řekl: „Škoda že mu to nemůžu udělit při té aukci."

Neděle / 5:15
Smájl
Maděra

Laguna beze spěchu olizovala Lamorisovu záď a tím ho zároveň postrkovala ke svým strukům, aby co nejrychleji nasál první kapky jejího mleziva, a co nejdřív se tak ochránil proti všem infekcím. Hřebeček ještě vrávoral, nohy se mu rozjížděly, zděděné instinkty ho ke strukům přitahovaly a matčin jazyk přistrkoval, přesto se tam pořád nemohl dostat, takhle je to často s náma, pomyslel si Smájl, víme přesně, co bysme měli, ale stavěný na to eště nejsme.

Štípaly ho oči dojetím, nemohl si pomoci, vždycky to tak bude, přestože Lamoris už měl v té prazvláštní knize hříbat, nezajímající se o původ, přichystané číslo 617. Prokristapána! Devětačtyřicet let! Za totáče jich bylo nejvíc v pětaosmdesátým. Šestnáct… nebo to bylo o rok dřív? … A od dvaapadesátýho za šest let jen třináct. Dvě a něco za rok. Pak se vrátila z návštěvy Ilonka. A promluvila slovensky – to samo už něco znamenalo, tenkrát už mluvila jenom česky, kvůli dětem, aby z toho neměly ve škole guláš. „Vieš, čo mi Šéf povedal, Smájl? Že už nas kone prestali zaujímať. Koně bez hříbat jsou jak les bez ptáků, hovoril. Bojím sa, Smájl. Ako keby…“ Nedořekla to, vždycky dovedla rozpoznat, kdy už není třeba dál mluvit a kdy oni to po třinácti letech už umějí dočíst z jejích očí: že ona a děti jsou sice Šéfův pevný bod, ale pevný je ten bod jenom proto, že je obehnán hradbou koňských těl. A když ta těla stárnou a nových nepřibývá… Jako my jsme jen vzdáleně tušili, co s ním těch osm let vyvádějí, nemohl ani on tušit, co to vyvádí s náma…

Až teď si uvědomil, že na něho hledí. Že dokonce ví, kdy přesně usnul – když se Laguna postavila. Jako by Šéf byl s Lagunou nějak propojenej: její klid ho zbavil starostí a ztráta napětí znamenala spánek. V tomhle jsme stejný, akorát on v těch

osmdesáti má sejto na prosívání starostí o třináct let hustší… co to s tou třináctkou pořád mám, hergot… eště že to…

Kdepák. Poznal jí na očích, že ví. Eva se přiblížila k Šéfovi, lehce mu položila ruku na rameno, pak přidala na tlaku, počkala, až otevře oči, a cosi mu tiše řekla. Nejspíš to, co vždycky: „Já a Smájl jdem domů, pojď taky, mladý se už postaraj."

Maděra jen otevřel oči. Dokonce se i pousmál. Oba spící labradoři u jeho nohou je otevřeli taky – jako by dovedli postřehnout i pohyb Madových víček. Mnohem mladší Gábina hned vstala a za doprovodu máchání svého mohutného ocasu se spokojeně rozhlížela. Patrik zůstal ležet a jen loupal očima a hlídal pánovy nohy. Mad dvakrát mrknul, a už měl oči plné života. Je to starej lišák, pomyslel si Smájl. Ve chvílích únavy či ospalosti se pokaždé dovedl posadit nebo postavit tak, aby si mohl opřít lokte a dlaněmi podepřít bradu. Ty kolem sotva napadlo, že by si zrovna teď schrupnul, možná to mohl vědět Jirka, synové toho o otcích vědí víc, než otcové tuší, ale ten ani teď nespouštěl oči ze zvířat, dokonce ani při svlékání veterinářského munduru a při mytí rukou. Šéf uvolnil jednu ruku a dotkl se Eviny na svém rameni. Kývl. Začal se narovnávat. Patrik v tom okamžiku taky – ten se navíc rozkošnicky protáhl. On nic předstírat nemusel. Imra onehdy říkal, že se Šéf začíná hrbit. Není to pravda. Už se narovnal úplně, má jen trochu ochablejší ramena, to je proto, že pořád ještě jezdí, tuhle řekl Billovi, kterej ho při ovazování kolena nutil, aby toho už nechal: „Hele, Masaryk prej rajtoval až do pětaosmdesáti a žádnej rajťák nebyl, tak si nevymejšlej. Spad jsem. A co má bejt!" V osmdesáti to musí strašně bolet, takový spadnutí, mě to v sedmašedesáti teda bolí moc, a to jsem votlučenej jak píšťalička. Ilona musela odejít, aby se nerozesmála, vidí do něj za těch padesát let desetkrát víc než ta moje cigoška do mě.

Vypadá velectěně, dědek jeden. To dělaj ty oči. Starej, ale ne stařec. Taky že je tak vopálenej. Zajímalo by mě, jestli by bez těch bílejch vousů vypadal mladší, Tereza tvrdí, že jo, jak s ním vloni na jaře po tom zápalu plic byly s Ilonou a malou Josefinou na Krétě, tak se oholil a ostříhal na půl centimetru

a vypadal prej líp, než když se vrátil z kriminálu, Tereza je ale do svýho dědečka zamilovaná, takže… Snažil se vybavit si ho bez vousů, ale při pohledu na něj to nešlo, to jde jen o samotě při poklidném vzpomínání, teď ne.

Lamoris stál pořád rozkročeně, ale teď už spíš proto, aby ho nikdo nemohl odstrčit od toho blaha, ke kterému byl přisátý jak klíště.

Dohonil je až venku, v poslední chvíli si přestal být jistý, jestli Lamorise zvážili, a musel se podívat na zápis. Psi kroužili kolem a hlídali, co se bude dít. Šéf na to koleno trochu napadal, ale ne moc, pořád ještě se v tom dala rozpoznat ta jeho rajťácko-komanďácká chůze, kterou se tenkrát snažil napodobit Cassidy a šlo mu to až po letech, kdy o tom už nevěděl. Bože, Cassidy! S Vaškem jsem denně, a na Cassidyho vzdechnu, jen když…

„Svítá," do toho řekl Maděra a zastavil se, aby mohl zaklonit hlavu a rozhlédnout se po nebi. „Krásný ráno. Škoda jít spát. Kid je taky vzhůru, projedem se."

Evina hlava pod Maděrovým ramenem kývla a pootočila se. Ano, říkaly její oči.

„Vemeš mě s sebou?" tedy Smájl řekl, protože Šéf nejradši jezdil sám. Psi zpozorněli.

Maděra k němu zvolna pootočil obličej a chvilku jako by si ho prohlížel. Usmál se: „Vlastně bych neměl. Zvlášť tebe. Při krátkým klusu mi rachotěj všechny kosti, a na rychlej cval už si netroufnu."

„No no no," řekla Eva, roztáhla paže a tím svým pověstným cikánsko-havajsko-černošským způsobem rozkmitala boky a poprsí, a Smájlovi prolétlo hlavou pomyšlení, že mu bylo osmnáct, když se ona narodila, a devatenáct, když ji Imra s Júlkou přivezli do Lučin. Gábina kolem ní rozjařeně poskakovala. Patrik to pozoroval znechuceně. Jenom zdržují od toho něčeho, co se chystá…

Trvalo jim čtvrt hodiny, než se vymotali koridory mezi ohradami. Rozjařená Gábina vyrážela dopředu a hned se zase vracela, chtěla k tomu vyprovokovat i Patrika, ale ten se od Kida

nehnul. Už opravdu začínal den a huňaté herefordské krávy dávaly pít svým telatům a obracely za oběma jezdci přežvykující hlavy. Potom – spíš podle vůle koní – zamířili přes luka směrem k Rokli. Patrika louka zlákala a rozeběhl se. Gábina se na něj okamžitě vrhla. Trvalo to další čtvrthodinu, než Smájl řekl: „Made? Myslíš, že by Cassidy měl z tý parády kolem aukce radost?“

Ujeli snad padesát metrů, než Maděra začal pokyvovat, chvíli to dokonce vypadalo, že mu krok koně rozhoupal i hlavu, ale vzápětí se mu to jeho až drezúrové držení vrátilo, pak konečně promluvil: „Zvláštní. Taky jsem si na něho vzpomněl. Ale kvůli něčemu jinýmu… Hele, Smájli. Před pěti lety jsem vás poprosil, abyste z mejch narozenin nedělali žádnej humbuk. Jen jsme se sešli a měli radost, že jsme pohromadě. A protože nás se všema těma dětma a vnoučatama bylo tolik, veškerý vzpomínání bylo tak rozcupovaný, že na ňáký pomyšlení, jak jsem starej, nezbylo už místo.“

Měl tě spíš vzít bičíkem, znělo za Smájlovými spánky. Kdyby ho měl. *Világoš*, křičívá Imra na žokejské učně, když pozná na koni, že na protáhnutí cvalu ve finiši potřebuje pobídnout. *Világoš* je maďarsky světlo a pro všechny Imrovy děti, včetně Evy, i vlastně vnoučat, to jeho zvolání vždycky znamenalo výprask. „Nech sa ti rozsvieti, čo si vyviedla,“ pokaždé Evě při těch třech ranách bičíkem poklidně oznamoval. Naše Majka mu někdy ve čtrnácti bičík vyrvala a on si jí přestal všímat. Je to možný? Před tolika lety? Za dva měsíce jí Martin kvůli nové motorce (na který se za tejden tak rozsekal, že nebejt Billa a těch jeho doktorskejch kamarádů, dodnes by pajdal a viděl jen na jedno oko) svěřil stádo dvouročků, a Majka v rozčilení z toho důležitýho úkolu výběh špatně zašoupla. Imra se na to díval z okna, a než se Majka odkoprněla, kdo byl k sehnání, sedlal a vyrážel za uprchlíky. „Dědo,“ přišla pak s vlastním bičíkem za Imrou, „dej mi világoš, třikrát, prosím tě.“ Nehnul ani brvou. Ale po világoši ji pobozkal a potlapkal. „Slib mi, že mi budeš dávat világoš až do mý smrti,“ mu pak řekla, a když se smál, prohlásila: „Nesměj se, já umřu, ale ty nikdy. Ty a Mad a táta…“

„… celej vodvázanej, že mi všichni budou připomínat, kolik mi je?“ najednou uslyšel Šéfa a studem se až zajíkl, že nejdřív prosí, aby ho vzal s sebou, pak mu přes Cassidyho (aby na to Mad nemohl) vyčte celej ten humbuk kolem aukce a potom si myslí na rodinné világoše a Mada neposlouchá.

A Maděra hleděl před sebe na blížící se hradbu lesa, za níž už byla Rokle a před níž stála Gábina a divoce štěkala, že se nemůže dočkat, aby už byli v lese, usmíval se („Dědečku,“ říká mu často Tereza, „ty už se nám zase posmíváš.“ „Dědo,“ řekla mu tuhle Josefina, „ešli še nám budeš pošmívat, doštaneš világoš.“ Zase ten világoš, sakra) a pokračoval: „Myslíš, že o toho generála stojím? Nebo o ten řád? Už teď mám husí kůži, když si představím, jak tam stojím mezi těma dědkama… Myslel jsem, že Kérlyho roztrhnu, když mi řekl, co se všechno chystá… Ale na druhý straně nás tenkrát vlastně zachránil. Nebejt jeho filmů… a Gríši. A všichni se na to těšej – teda skoro všichni. Připadal jsem si jako sobec… Gábino! Mlč už! Kdo to má pořád poslouchat!“

Koně se zastavili – na asfaltku táhnoucí se podél lesa směrem ke Svatému Štěpánu se jim nechtělo.

„Asfalt se mi tu nelíbí,“ řekl Maděra. „Já vím, že tu musí bejt a že je náš a kvůli nám, ale ten štráf drnů mezi prašnejma kolejema byl hezčí… Když jsme opustili statek, táhli jsme tudy jak americký osadníci, vzpomínáš? A zase tu s náma je Cassidy. Ten to řekl…“

Koně při přecházení silnice málem štítivě zdvihali nohy a na lesní cestě se samou radostí rozklusali.

„No ták, Kide, vytřeseš ze mě duši, ty blázne,“ Maděra vyčítal koni, aniž sebemíň přitáhl volnou uzdu…

Ty pěkný furiosy vlastně máme jenom díky těm Šéfovejm Kidům (tenhle je vlastně už římská čtyři), Bože, co to jen dalo shánění, aby na Mada po kriminále čekal úplně stejnej Kid jako ten první. Takový srdce ale neměl už žádnej, tenhle – když ho Martin nebo Majka vojížděj, aby Madovi něco neprovedl – se tváří jak boží umučení. Nebejt Mada, už skákal parkury jak antilopa. Teď by si k němu leh i do postele. Že drezura. To chci vidět. Tu pořádnou.

Cassidy.

Jako by to byl kód: najednou měl všechno před očima. Zároveň však na něho hleděl o padesát let starší Šéf.

„Proč jsme vlastně vodtáhli do Lučin tak rychle?“ řekl. A nejspíš schválně bez onoho tenkrát – v téhle chvíli to neplatilo, a ne proto, že už i já jsem dědek a dědkům se časový vzdálenosti stíraj. Mada se na to nikdy nikdo nezeptal, možná Cassidy v těch posledních letech, kdy dělal hrázného na přehradě a všichni k němu měli podivnou úctu – konečně věděli, co to je a jak vypadá asketa. V té době už se o něm vědělo, že umí držet jazyk za zuby, a kdokoliv se mu mohl svěřit s čímkoliv s jistotou, že od Cassidyho to nikdy nepůjde dál. Změnil se ale už dřív. Dvacátého října devatenáct set padesát. Když si pro Šéfa přišli. Eva na převtělení věří, a zvlášť kvůli Cassidymu. Když se s Ilonkou vrátili z první návštěvy ještě před soudem, vrátil se on jako Šéf. Měl jeho oči, gesta, slova, rozhodnost i názor, bylo mu čtyřiadvacet, a co řekl, poslechl i Kanda. I Honza Kučera, vlastně i Putna… Panebože! Čtyry jména, a všichni už mrtví!

Díval se při tom na Šéfa. A tenhle je všechny přežil. Jeli těsně vedle sebe, psi před nimi – cesta k Rokli se nezměnila, vždycky tudy jezdili takhle po dvou, Maděra byl možná o hlavu vepředu, i tak na něm bylo poznat, že jemu se za čelem taky cosi prohání. Až konečně pootočil hlavu. Chvilku na sebe takhle hleděli, pohledy se jim sice koňskou chůzí houpaly, ale právě o to si možná ještě víc rozuměli, my dva bysme vlastně už vůbec mluvit nepotřebovali, v tomhle jsme si nejpodobnější, nejvíc od Madova návratu z basy, uvnitř se nám toho nakecá, ale z pusy toho už moc nevyleze…

„Přesně takhle se mě zeptal Cassidy snad deset dní předtím, než…“ Maděra se odmlčel a zase už hleděl dopředu. Každý se takhle odmlčel, když už na to musela přijít řeč, ani po třiceti letech se nikomu nechtělo to pojmenovat, možná i proto se jim na Cassidyho nechtělo myslet…

„… než se mu to stalo… možná už v sobě nosil nějaký znamení od Pánaboha, co já vím, a nechtěl v sobě mít žádnej otazník.

Řeknu ti, co jemu. Dřív nebo pozdějc by nám to bejvali stejně vzali, před válkou to byl široko daleko nejbohatší statek. A tak ho chtěl kdekdo, nejenom Šimáček. A důvodů proti nám měli bohatě. Kupříkladu plnoletý jsme byli jen Ilona, já a Martin Kanda. Celý Lučiny měly tehdy necelejch devadesát hektarů a statek přes sto dvacet, z toho dvě třetiny obdělávanejch polí. A rychle to muselo bejt proto, že dvacet (vlastně jen devatenáct – Ilonka byla ve špitále) nás bylo už jen pár tejdnů. Vzpomeň si, kolik nás pak zbylo v zimě: ty, Pýt, Cassidy, Jerry a my tři…“

Poznala to na něm, v tomhle stavu viděla ne za jeden, ale za tři rohy.

„Čo sa robí?“

Hlavu měla zafačovanou až po obočí, pod porozepnutou ústavní košilí měla ovázané to místo, kudy do ní těsně nad srdcem vlétla kulka, levou ruku ještě nehybnou po vyoperování další střely. Taky už věděla, že je mimo nebezpečí. Měla to v očích. Plus radost, že ho má u sebe.

Ztratil strach, že by jí to mohlo ublížit, a řekl jí všechno. Vyjmenoval klady i zápory i všechny své pochybnosti, včetně výčitek pokud šlo o Vršinské, které vlastně chce jen využít, a pak se skoro s úlevou dívat, jak odcházejí.

„Při pomyšlení na všechny ty podzimní práce a na to, jaký tu dovedou bejt zimy, se mi rozklepaly kolena,“ nakonec řekl.

Chvíli ho nechala dusit ve vlastní šťávě, i když to určitě nechtěla, ale mlčela. Jak potom neměl myslet na to, jak se právě ona na statku nadřela? Po tom zranění leccos viděla jinak. A tak řekla: „Hovorila som ti, že sa mi Lučiny páčia, ále ty si sa vtedy tváril, že len tak táram. Nuž niebanúj, hej?“

Věděl, že jsou všichni na těch pěti hektarech pšenice, takže na zpáteční cestě zajel do Lučin a všech sedm chalup i stateček pečlivě prolezl. Stání napočítal dvaatřicet dobytčích a šestnáct koňských – obě chalupy nahoře u lesa neměly vůbec nic. Zato v těch dvou hned vedle statečku byly stodoly, které předělat pro koně nemuselo dát velkou práci. Dělal, co mohl, aby se mu nedělaly mžitky ze stavu, v jakém chalupy byly, a blahořečil Vršinským za to, co za tak krátký čas předvedli na statečku.

Vlastně se ozval jen Standa Novák, k němuž se vzápětí přidal Franta d’Artagnan: „Toho darlinga jim ale nenecháme. Ani to čerpadlo.“

„A co boilery,“ šťouchla si Lenka. „jen si člověk zvykne na teplou vodu…“

„Blbost,“ přerušil ji Cassidy. „Jsme vosadníci, který se z civilizace přeplavili do Nového světa hledat novej domov. Maj jen nej-